

Muzeum
Józefa Piłsudskiego
w Sulejówku

BIULETYN

CZERWIEC 2025

LIPIEC 2025

SPIIS, TREŚCI

WYDARZENIA

- 1 czerwca
KONCERT DZIECI-DZIECIOM Z OKAZJI
DNIA DZIECKA 3
- 1 czerwca
MUZEALNY DZIEŃ DZIECKA Z WYNAŁAZKAMI II RP
Dzieciaki na patentach 4
- 7 czerwca
XVIII BIEG MARSZAŁKA 5
- 1-14 czerwca
22 192 KILOMETRY, SZEŚĆ HOTELI I JEDEN BUKIET
– CZYLI WYPRAWA DO JAPONII 6

DZIAŁ EDUKACJI

- INAUGURACJA V KADENCJI MŁODZIEŻOWEJ
RADY MUZEUM 13
- KONFERENCJA DEMHIST OPEN TALKS 2025 14
- OSTATNIE WARSZTATY RODZINNE
PRZED WAKACJAMI 15
- RUSZA LATO W MUZEUM 16
- CENTRUM DEBAT HISTORYCZNYCH –
WIOSNA 2025 17

DZIAŁ BADAŃ NAUKOWYCH

- KOLEJNY FINAŁ OLIMPIADY JUŻ ZA NAMI! 18
- DYPLOM DLA MUZEUM JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO 21
- PISMA OD WŁADZ PAŃSTWOWYCH
DO UCZESTNIKÓW OLIMPIADY 22
- KONFERENCJA O SYBERII W KULTURZE
I SZTUCE 23
- OLIMPIADĘ WSPIERAJĄ EKSPERCI 23

WYDAWNICTWA

- NOWA PUBLIKACJA MUZEUM
...Poznać w nas rasę wam zrozumiałą...
Co Inazō Nitobe pisał o Polsce i Polakach 24

KONCERT DZIECI-DZIECIOM Z OKAZJI DNIA DZIECKA

Jedno z najradośniejszych świąt na świecie to Dzień Dziecka, więc 1 czerwca nie mogło zabraknąć w Muzeum muzyki gwarantującej najlepszą zabawę. Sceną skutecznie zawładnęli najmłodsi artyści! Występujący zaprezentowali zarówno klasyczne utwory, jak i muzykę filmową, a dziecięcej radości nie zabrakło też po stronie widowni! Warto podkreślić, że nawet licznie przybyli kilkumiesięczni słuchacze z entuzjazmem (bez płaczu) przyjmowali kolejne wykonania solistów, chóru czy orkiestry. Wspólną muzyczną przygodę odbyliśmy dzięki uzdolnionym uczniom i uczennicom **Prywatnej Szkoły Muzycznej I i II stopnia im. I. J. Paderewskiego**. Dziękujemy za rodzinną atmosferę i świetną zabawę wykonawcom, pedagogom, jak i licznie zgromadzonej publiczności!

MUZEALNY DZIEŃ DZIECKA Z WYNALAZKAMI II RP DZIECIAKI NA PATENTACH

Muzealne obchody Dnia Dziecka stały się już naszą tradycją, więc w tym roku nie mogło być inaczej. 1 czerwca spotkaliśmy się z naszymi małymi, nieco starszymi i zupełnie dorosłymi gośćmi, żeby wspólnie świętować tę jedną z najmielszych okazji w roku. Tym razem w szczególnej odsłonie, bo naszymi muzealnymi punktami gry plenerowej zawiadowały... dzieci! To one opowiadały, demonstrowały i odkrywały przed nami fascynujące historie wybitnych polskich geniuszy oraz ich dzieła i nowatorskie pomysły. Bohaterami naszej gry rodzinnej stali się tym razem: **Józef Hofmann** – wirtuoz fortepianu z umysłem konstruktora, który genialnie łączył świat sztuki i nauki, **Kazimierz Funk** – wybitny biochemik, odkrywca witamin i twórca nauki o witaminach, **Ludwik Zamenhof** – promotor dialogu międzykulturowego i ojciec języka esperanto, **Jan Szczepanik** oraz **Kazimierz Żegleń** – pionierzy nowoczesnych technologii, innowatorzy i współautorzy m.in. pierwszych skutecznych tkanin kuloodpornych, **Czesław i Tadeusz Tańscy** – geniusze inżynierii m.in. maszyn latających i samochodów, a także **Antoni Cierplikowski** – król fryzjerów, który rewolucyjną „fryzurą na chłopczycę” podbił paryskie salony.

Na wszystkich stanowiskach na naszych małych gości czekały oczywiście zadania do wykonania. Nagrodami były drewniane łamigłówki, których ułożenie wymaga – a także! – sprytu, cierpliwości i wyobraźni. Miejmy nadzieję, że staną się zaczątkiem do tworzenia własnych, innowacyjnych rozwiązań i wymyślania nowych wynalazków.

XVIII BIEG MARSZAŁKA

Na pamiątkę zamieszkania w Sulejówku rodziny Piłsudskich w czerwcu organizowany jest Bieg Marszałka. Nawiązuje on do przedwojennych marszów Sulejówek – Belweder. Inicjatywa związana jest z ideą Józefa Piłsudskiego, który przypominał o konieczności wychowania pokoleń zahartowanych, rozumiejących potrzebę rozwijania szeroko pojętej kultury: zarówno wysokiej, jak i stricte fizycznej. Bieg Marszałka od 2008 roku organizowany jest przez Towarzystwo Przyjaciół Sulejówka. Rozgrywany jest na kilku dystansach i w różnych konkurencjach: bieg główny –

Bieg Marszałka (10 km), Memoriał im. Haliny Ziełińskiej (3 600 m), Rywalizacja Służb Mundurowych, Bieg Malucha (100 m) i Bieg Starszaka (200 m).

Tegoroczna edycja biegu odbyła na terenie Muzeum Józefa Piłsudskiego i po raz pierwszy w jego historii konkurowali ze sobą muzealnicy! To była niebywała okazja, żeby pokazać, jak kultura potrafi się ruszać i że nie jesteśmy muzealnikami tylko w kapciach!

Źródło zdjęć: organizator Biegu

Port of Humanity Tsuruga Museum

22 192 KILOMETRY, SZEŚĆ HOTELI I JEDEN BUKIET – CZYLI WYPRAWA DO JAPONII

Dwie kobiety. Dwa tygodnie. Ponad dwadzieścia dwa tysiące kilometrów. Nie po to, by odpocząć, ale by opowiadać. O Polsce, o braciach Piłsudskich, o kobietach, które walczyły o niepodległość. Pojechaliśmy, by słuchać, rozmawiać i szukać śladów polsko-japońskich spotkań – tych sprzed stu lat i tych, które dopiero się zaczynają.

Nasza wyprawa do Japonii miała charakter studyjno-promocyjny. Przyświecał jej ważny cel: przygotowanie gruntu pod wystawę o Józefie i Bronisławie Piłsudskich, którą chcemy zaprezentować w Japonii w latach 2027–2028. Spotkania z przedstawicielami muzeów, udział w konferencji naukowej, wizyty w miejscach związanych z historią Ajnów, warsztaty, prelekcje, wywiady – każdy dzień był wypełniony po brzegi pracą.

Odwiedziliśmy siedem miast: od tętniącego życiem Tokio, nowoczesnej stolicy Japonii, pełnej kontrastów między tradycją a technologią, po nadmorską Tsurugę – portowe miasto znane z historycznej pomocy uchodźcom z Europy. Zatrzymaliśmy się także w zielonej, górzystej Matsuyamie, słynącej z jednego z najstarszych zamków w Japonii i gorących źródeł Dōgo Onsen. Odwiedziliśmy Sapporo – stolicę Hokkaido, znaną z zimowego festiwalu śniegu i europejskiej architektury, Biratori – serce regionu Ajnów, z bogatym

dziedzictwem tej rdzennej społeczności oraz Shiraoi – nadmorską miejscowość, w której znajduje się Narodowe Muzeum Ajnów. Poruszałyśmy się niemal wszystkimi możliwymi środkami transportu: samolotami, *shinkansenem*, metrem, pociągami lokalnymi, taksówkami i prywatnym samochodem. A wszystko to przy zmiennej, ale ciepłej aurze i wyśmienitym japońskim jedzeniu. Codziennosc w Japonii zaskakiwała nas w najmniejszych rzeczach – automaty z napojami wszędzie, taksówkarze w garniturach i białych koszulach zawsze, wszechobecna uprzejmość i porządek... nawet przy wejściu do samolotów – najpierw pasażerowie z miejscami „A” przy oknach itd...

Ale po kolei...

Z Warszawy wyleciałyśmy w niedzielę późnym wieczorem 1 czerwca. Do hotelu w Tokio dojechaliśmy następnego dnia, również wieczorem (ponad 11 godzin lotu i różnica czasu 7 godzin). W Japonii rozpoczynała się właśnie pora deszczowa, i tak też powitała nas stolica następnego dnia rankiem. Zanim rozpoczęłyśmy oficjalne spotkania, odwiedziłyśmy najstarszą buddyjską świątynię Sensō-ji w Asakusie w Tokio. Tłum turystów z całego świata – również z Polski – pokazał nam, że jest to nie tylko zabytek, który przez czerwone bramy *torii* otwierają przejście do innego świata, ale miejsce

Świątynia shintō w Tsurudze

Matsuyama, wywiad radiowy

pulsujące codziennym rytmem miasta splecionym z duchowością i rytuałem.

Po południu odwiedziliśmy Ośrodek Pomocy Społecznej Fukudenkai, gdzie spotkałyśmy się z dyrektorem placówki. Wizyta ta miała szczególny charakter – ośrodek ten od lat utrzymuje serdeczne relacje z Polską, a Pani dyr. Jadwiga Rodowicz-Czechowska jest tam osobą znaną i szanowaną, a nawet uhonorowaną na pamiątkowej tablicy. To miejsce ma niezwykle znaczenie symboliczne – tutaj w latach 20. XX wieku znalazły schronienie polskie dzieci syberyjskie – sieroty uratowane z Rosji Sowieckiej, które po dramatycznej ewakuacji przez Syberię i Mandżurię trafiły do Japonii dzięki pomocy japońskiego Czerwonego Krzyża. Dziś na schodach w ogrodzie odwiedzający – w tym także najwyższe polskie delegacje państwowe – fotografują się tak jak kiedyś te dzieci. Jest to piękny i wzruszający gest pamięci.

Następnego dnia wyruszyliśmy z Tokio *shinkansenem* do Tsurugi. Podróżując z prędkością ponad 250 km/h wśród zielonych pól ryżowych, niewielkich miasteczek i malowniczych wzgórz, dotarliśmy do celu naszej podróży. Port of Humanity Tsuruga Museum to miejsce, które opowiada historię ratunku – gestu solidarności, dzięki któremu tysiące osób uciekających przed wojną i prześladowaniami, w tym polskie dzieci syberyjskie znalazły schronienie. Po przybynięciu do portu w Tsurudze dzieci te trafiły pod opiekę w Tokio. Dwadzieścia lat później, podczas II wojny światowej, do Japonii dotarli także uchodźcy – w tym m.in. Polacy i Żydzi polskiego pochodzenia – którzy znaleźli ratunek dzięki tzw. wizom życia, wystawianym w Kownie przez japońskiego dyplomatę Chiune Sugiharę. Specjalne

miejsce w muzeum poświęcone jest osobie ambasadora II RP w Japonii, Tadeuszowi Romerowi, który otoczył opieką uciekinierów wojennych uratowanych dzięki wizom Sugihary. Na liście pasażerów z tamtych lat znalazłyśmy nazwisko Wandy Bułhak – siostrzenicy marszałka Piłsudskiego i jej męża, Antoniego Bułhaka.

W tamtym czasie Tsuruga odgrywała ważną rolę – była nie tylko portem, lecz także kluczowym węzłem komunikacyjnym w Japonii, tam krzyżowały się morskie i kolejowe szlaki łączące Kraj Kwitnącej Wiśni z Władywostokiem i dalej, Koleją Transsyberyjską, z Europą.

Na spotkaniu z dyrektorem muzeum, panem Takuya Okadą i panią Mami Yamadą, rozmawiałyśmy o wystawie poświęconej braciom Piłsudskim. Pani dyrektor Jadwiga Rodowicz-Czechowska przedstawiła koncepcję wystawy, podkreślając zarówno historyczne powiązania, jak i wartości edukacyjne i kulturowe projektu. Spotkanie było serdeczne i rzeczowe a jego rezultatem jest deklaracja współpracy i gotowość do dalszych rozmów o wspólnej realizacji wystawy w 2027 roku.

Po południu odwiedziliśmy piękną, niewielką świątynię *shintō* w Tsurudze. Jest ona poświęcona lokalnemu bóstwu opiekunczemu, Kehi. Przechadzając się po ukrytym wśród starych sosen terenie sanktuarium, obserwowałyśmy tradycyjne elementy architektury – bramę *torii*, kamienne latarnie i starannie ułożone ścieżki i pływające w stawie, kolorowe karpie.

Z Tsurugi udałyśmy się w kilkugodzinną podróż do Matsuyamy, aż trzema pociągami. Prosto z peronu pojechaliśmy się do studia radiowego, gdzie dr Jadwiga

Matsuyama, konferencja

Rodowicz-Czechowska udzieliła wywiadu o związkach Matsuyamy z Polską, współpracy kulturalnej oraz swojej działalności japonistycznej. Następnego dnia (sobota) wzięliśmy udział w konferencji z okazji 120. rocznicy wojny rosyjsko-japońskiej. Konferencja zorganizowana została przez Japońskie Stowarzyszenie Historyków Wojskowości. Pani Dyr. Jadwiga Rodowicz-Czechowska wygłosiła wystąpienie zatytułowane „Bracia Piłsudscy – inspiracja, która kształtuje przyszłość”, w którym ukazała postaci Józefa i Bronisława Piłsudskich jako źródło inspiracji dla współczesnych relacji międzykulturowych. Mówiła także o relacji Inazō Nitobego i Józefa Piłsudskiego, ja natomiast – o polskich kobietach walczących o niepodległość Rzeczypospolitej. Oba wystąpienia odbyły się przy pełnej sali słuchaczy i spotkały się z dużym ich zainteresowaniem. Bardzo dobrze została przyjęta także prelekcja prof. Ewy Pałasz-Rutkowskiej na temat obecnego stanu wiedzy o finansowej pomocy japońskiej dla PPS podczas wojny japońsko-rosyjskiej. Wystąpienie to, jak również wspólny projekt badawczy polsko-japoński, komentował prof. Chiharu Inaba z Uniwersytetu Meijiō w Nagoi.

Wieczorem odbyła się kolacja z uczestnikami konferencji, uświetniona pokazem tradycyjnej muzyki *taiko* – energetycznej sztuki gry na wielkich bębnach, która łączy rytm, ruch i ekspresję sceniczną, tworząc pełne siły i emocji widowisko dźwięku i ciała.

W niedzielę, razem z uczestnikami konferencji, odwiedziliśmy muzeum Sakanoue no Kumo poświęcone braciom Akiyama – Yoshifuru (generałowi armii cesarskiej) i Saneyuki (admiralowi cesarskiej marynarki) – którzy odegrali kluczową rolę w modernizacji japońskiej

armii i marynarki wojennej na przełomie XIX i XX wieku. Muzeum prezentuje nie tylko ich biografie i osiągnięcia militarne, ale także kontekst epoki Meiji – okresu intensywnych reform i otwarcia Japonii na świat. Także tutaj chcielibyśmy pokazać naszą wystawę o braciach Piłsudskich, ponieważ bezpośrednie kontakty Józefa i Bronisława z Japonią miały miejsce dokładnie w czasie, gdy działali bracia Akiyama – w epoce kluczowych zmian cywilizacyjnych podczas panowania cesarza Meiji.

Zamek Matsuyama

Cmentarz rosyjskich jeńców wojennych z czasów wojny rosyjsko-japońskiej (1904–1905)

Zamek Matsuyama był kolejnym punktem naszej niedzielnej wycieczki. To jeden z dwunastu autentycznych zamków w Japonii z zachowaną oryginalną wieżą główną z połowy XIX wieku i elementami z okresu Edo. Dzięki położeniu na wzgórzu Katsuyama, oferuje nie tylko piękne widoki, ale i wgląd w dawną architekturę obronną – z wieżą, bramami, punktami obserwacyjnymi i przestrzeniami mieszkalnymi. Na teren zamku można wjechać kolejką linową w zamkniętym wagoniku lub otwartymi krzesłkami, które z powodu braku zabezpieczeń dostarczają dodatkowych emocji podczas podróży. Z tej właśnie atrakcji skorzystałyśmy, podziwiając z wysokości panoramę miasta i wzgórz. Ostatnim punktem wizyty w Matsuyamie była wizyta na cmentarzu rosyjskich

jeńców wojennych z czasów wojny rosyjsko-japońskiej (1904–1905), by tam, na grobach dwunastu Polaków służących w armii carskiej, złożyłyśmy kwiaty. Cmentarz jest starannie utrzymywany przez lokalną społeczność i uczniów, a nagrobki opatrzone są inskrypcjami w językach rosyjskim i japońskim. W pobliżu znajduje się także teren obozu jenieckiego z tamtego okresu, który w zachowanych przekazach jawi się jako miejsce humanitarnego traktowania jeńców, gdzie mogli prowadzić działalność kulturalną – odbywały się tam na przykład organizowane przez Polaków przedstawienia teatralne, być może pierwsze na ziemi japońskiej. Złożenie kwiatów stanowiło pewien „news” w lokalnych mediach – ukazała się notatka na ten temat w gazecie „Ehime shimbun”.

Sapporo, spotkanie z członkami Towarzystwa Przyjaciół Kultury Polskiej na Hokkaido

Z wyspy Sikoku, na której znajduje się Matsuyama, wyruszyliśmy w podróż samolotem, przez Naritę, na Hokkaido – do Sapporo, stolicy północnej wyspy, znanej z zimowych festiwali oraz europejskiej architektury. Już z powietrza zachwyciły nas tarasy ryżowe odbijające promienie słońca i wzgórza otaczające miasto. Podczas jednodniowego pobytu odwiedziliśmy Uniwersytet Hokkaido – jedną z najstarszych uczelni w kraju, założoną w 1876 roku jako Sapporo Agricultural College przez amerykańskiego profesora Williama S. Clarka, którego słowa „Boys, be ambitious!” stały się mottem uczelni. Na terenie uniwersytetu znajduje się także muzeum, w którym zobaczyliśmy m.in. specjalistyczny sprzęt wykorzystany przez japońskich naukowców do odczytania woskowych wałków fonograficznych nagrywanych przez Bronisława Piłsudskiego, gdy prowadził badania nad językiem i kulturą Ajnów. Odwiedziliśmy również dawny budynek sądu apelacyjnego na Hokkaido, obecnie pełniący funkcję archiwum miejskiego, gdyż znajdują się w nim również przestrzenie wystawiennicze – być może właśnie tam uda się w przyszłości zorganizować wystawę poświęconą braciom Piłsudskim.

Późnym popołudniem wzięliśmy udział w spotkaniu z członkami Towarzystwa Przyjaciół Kultury Polskiej na Hokkaido, podczas którego miałyśmy okazję wygłosić nasze prelekcje o braciach Piłsudskich i relacji Józefa Piłsudskiego z Inazō Nitobem, oraz o roli kobiet

w polskim ruchu niepodległościowym przełomu XIX i XX wieku. Dodatkowym punktem spotkania był pokaz polskiego filmu dokumentalnego TVP „Bronisław Piłsudski – zesłaniec, etnograf, bohater” w reżyserii Waldemara Czechowskiego, z japońskimi napisami. Całe wydarzenie odbyło się przy liczным udziale publiczności i spotkało się z dużym zainteresowaniem oraz serdecznym przyjęciem ze strony słuchaczy. Szczególnie dziękujemy profesorowi Atsushi Ando za zaproszenie i zorganizowanie spotkania, a także wspieranie naszych planów i towarzyszenie nam podczas całego pobytu i wszystkich spotkań na Hokkaido.

W drogę z Sapporo do Biratori wyruszyliśmy samochodem, razem z Ryoko Taharą – działaczką społeczną i artystką, przewodniczącą Ainu Women's Association, którą miałyśmy przyjemność gościć w maju w naszym muzeum w Sulejówku. Tam odwiedziliśmy Miejskie Muzeum Kultury Ajnów Nibutani – jedno z najważniejszych miejsc dokumentujących dziedzictwo tej rdzennej społeczności. Z jego bogatych zbiorów pochodzą będą ekspozycje, które w przyszłym roku zobaczymy w naszym muzeum na wystawie, którą organizujemy wspólnie z Narodowym Muzeum Litwy „Dusza między światami. Rdzenni Ajnowie w północnej Japonii i etnograf Bronisław Piłsudski” w związku z przypadającą 160. rocznicą urodzin starszego brata Marszałka. Dyrektor muzeum, pan Osada, oprowadził nas po ekspozycji, a następnie pokazał miejsce,

Miejskie Muzeum Kultury Ajnów Nibutani

Nibutani Ainu Culture Museum

gdzie w 1903 roku przebywali Bronisław Piłsudski i Wacław Sieroszewski. Jest na to niezbity dowód – fotografia wykonana przez Sieroszewskiego na tle charakterystycznego zarysu gór w Biratori. U stóp świętych gór Ajnów, w miejscu, które dla tej społeczności od wieków stanowiło przestrzeń duchowej łączności z przodkami, słuchałyśmy ich legend – prostych, głęboko symbolicznych opowieści, pełnych mądrości, szacunku wobec przodków i silnej więzi z naturą. Była to dla nas chwila głęboko poruszająca.

W Biratori odwiedziliśmy również Nibutani Ainu Culture Museum założone przez Kayano Shigeru, pierwszego Ajna w japońskim senacie, który przez dekady zbierał i chronił unikalne dziedzictwo kulturowe i materialne swoich przodków. Muzeum prezentuje bogatą kolekcję tradycyjnych narzędzi, rzeźb i ubiorów, pozwalając lepiej zrozumieć życie i duchowość Ajnów. Dziś dzieło ojca kontynuuje jego syn.

Ponadto złożyliśmy kurtuazyjną wizytę burmistrzowi Nibutani – Biratori, panu Keiichi Endō, który z zainteresowaniem wysłuchał opowieści o naszym muzeum, postaci Józefa Piłsudskiego i – co ważne – obiecał pomóc w delegowaniu grupy Ajnów na wernisaż naszej wystawy polsko-litewskiej w 2026/2027 roku.

Wieczorem dotarliśmy do Shiraoi, do hotelu położonego 500 metrów od brzegu Pacyfiku, z gorącymi źródłami, idealnymi na chwilę relaksu.

Kolejny dzień, 12 czerwca, spędziliśmy w National Ainu Museum and Park UPOPOY. Nazwa „Upopoy” oznacza w języku Ajnów „wspólne śpiewanie” i symbolizuje ideę wspólnoty oraz pielęgnowania pamięci. To nowoczesne centrum edukacyjne i muzealne poświęcone jest historii, kulturze i dziedzictwu rdzennych mieszkańców Japonii – Ajnów. Spotkałyśmy się z dyrektorem Shiro Sasaki i kilkunastoosobowym zespołem muzeum – rozmowa dotyczyła możliwości zorganizowania w 2028 roku wystawy poświęconej braciom Piłsudskim. Spotkanie przebiegło w serdecznej i konstruktywnej atmosferze. Pan Dyrektor osobiście oprowadził nas po muzeum, pokazując nowoczesną, bardzo interesującą i angażującą zwiedzających wystawę stałą. Obejrzałyśmy także nowoczesną salę wystaw czasowych. Uczestniczyłyśmy też w pokazie tradycyjnych pieśni i tańców Ajnów, które odbywają się na terenie parku otaczającego muzeum oraz odwiedziliśmy miejsca, w których współcześni artyści wykonują przedmioty codziennego użytku – naczynia, tkaniny, narzędzia – nawiązujące do tradycyjnego ajnuskiego wzornictwa.

W pobliżu pięknego gmachu muzeum znajduje się miejsce dla nas szczególne — pomnik Bronisława Piłsudskiego, pod którym złożyliśmy bukiet kwiatów. W lokalnej kwiaciarence starsi państwo, właściciele, przygotowali piękny bukiet różowych goździków z biało-czerwoną wstęgą.

Musimy powiedzieć, że wspaniale opiekował się nami podczas całego pobytu na Hokkaido (9-12 maja) profesor Atsushi Andō, prezes Towarzystwa Miłośników Kultury Polskiej na Hokkaido, który wcześniej koordynował skomplikowaną logistykę podróży po Hokkaido i spotkań w kilku miejscach.

W ostatni wieczór spędzony w Shiraoi i na Hokkaido spacerowałyśmy brzegiem oceanu — żegnał nas pomarańczowy księżyc w pełni, sunący po niebie nad nieruchomą taflą wody.

Następnego dnia rano wróciliśmy samolotem na wyspę Honsiu, do Narity, gdzie spędziliśmy ostatni dzień naszego pobytu w Japonii. Odwiedziliśmy buddyjską świątynię Naritasan Shinshō-ji, założoną w X wieku i będącą jednym z najważniejszych miejsc pielgrzymkowych w tym regionie. Świątynia słynie z imponującej pagody, rytuałów ognia (*goma*) oraz rozległego parku, który w czerwcu zachwyca soczystą zielenią i spokojem. Spacer po tym miejscu był wspaniałym odprężeniem przed czekającym nas wieczorem czternastogodzinnym lotem do Warszawy.

W ciągu tych dwóch tygodni zwiedziliśmy sześć muzeów, jeden zamek i odwiedziliśmy jeden cmentarz. Spotkałyśmy wiele wspaniałych osób, które zainteresowałyśmy naszym projektem. W naszych notesach zostały dziesiątki wizytówek, a w głowach — jeszcze więcej pomysłów i planów na przyszłość. Rozmowy odbywały się głównie po japońsku (dzięki niezawodniej i zawsze obecnej wspaniałej tłumaczce — Pani Dyrektor, Jadwigo — bardzo dziękuję!), czasem po angielsku, a sporadycznie po rosyjsku. Rozdałyśmy wszystkie materiały promocyjne — zostały przyjęte z dużym zainteresowaniem i sympatią.

I na zakończenie:

Podróż dobiegła końca, ale jej efekty, mamy nadzieję, będą dla nas i dla naszego Muzeum długofalowe. Spotkania, które odbyłyśmy, rozmowy, które przeprowadziłyśmy, i miejsca, które odwiedziłyśmy, otworzyły przed nami nowe perspektywy współpracy. Mamy nadzieję, że wystawa, którą zaproponowałyśmy naszym japońskim partnerom, dojdzie do skutku

National Ainu Museum and Park UPOPOY

w latach 2027 i 2028. Liczymy, że ta wizyta stanie się początkiem trwałych kontaktów i dalszej wymiany kulturalnej między naszymi instytucjami.

ANIU...

dzięki Tobie, Twojej czujności, logistyce i anielskiej cierpliwości mogłyśmy bezpiecznie dotrzeć wszędzie tam, gdzie zaplanowałyśmy.

Arigatō!

Małgorzata Basaj, Jadwiga Rodowicz-Czechowska

Wizyta studyjna w Japonii dwóch badaczek z Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku tytułem przygotowania japońskiego tournée wystawy o Braciach Piłsudskich w ramach Programu „Kultura inspirująca 2025-2026”, realizowanego we współpracy z Port of Humanity Museum Tsuruga, Japonia oraz we współpracy z Instytutem Polskim w Tokio.

Zadanie „Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach programu Kultura inspirująca 2025-2026”

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

INAUGURACJA V KADENCJI MŁODZIEŻOWEJ RADY MUZEUM

W sobotę 7 czerwca 2025 r. pożegnaliśmy IV kadencję Młodzieżowej Rady Muzeum. Tak naprawdę rozstaliśmy się tylko z dwiema osobami z grona liczącego sześć osób. Nowa Rada będzie liczyła 11 osób, a warto dodać, że jedna z radnych będzie z nami już trzecią kadencję. Część osób znała się już wcześniej, choćby z działań w Warszawskiej Lidze Debatanckiej, w radach samorządowych, z konferencji MUN bądź z Sulejówka. Ożywione rozmowy toczyły się w kulisach jeszcze przed rozpoczęciem spotkania.

Kandydatki i kandydaci do Rady wypełniali formularz, w którym między innymi wymieniali, jakiego muzeum brakuje w Polsce. Wśród odpowiedzi pojawiły się m.in. Muzeum Młodego Obywatela, Edukacji i Tożsamości, Powstania Listopadowego, Poezji, Wynalazków czy Kosmosu. Nowe członkinie i członkowie Rady chcieliby w przyszłości studiować historię, prawo, historię sztuki, filologię polską, psychologię, dziennikarstwo, stosunki międzynarodowe i architekturę wnętrz. Niemniej interesująco prezentują się odpowiedzi na pytanie o trzy obiekty jakie umieściliby na wystawie „Historia Polski to skomplikowane”, jednak już znacznie dłuższa opowieść.

Uroczysta inauguracja V kadencji rozpoczęła się o godz. 14:00 od przemówienia Dyrektora Muzeum, Roberta Andrzejczyka, następnie głos zabrała Przewodnicząca IV kadencji, Julia Laskowska. Część oficjalna spotkania zakończyła się złożeniem przysięgi przez nowe radne i radnych. Po uroczystym obiedzie młodzież miała okazję uczestniczyć w finale Turnieju

Klubów Debatanckich. Potem zaś odbyło się pierwsze spotkanie, na którym Rada miała okazję zaplanować najbliższe działania.

Ogromne podziękowania należą się opiekunkom IV kadencji Młodzieżowej Rady: Agacie Augustynowicz i Zuzannie Zasackiej.

V kadencję Młodzieżowej Rady Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku tworzą:

Ksawery Biemans, Wiktor Jagiełło, Piotr Kozłowski, Julia Laskowska, Stanisław Madaliński, Maria Orlańska, Jakub Rupa, Bianca Wilkiewicz, Zofia Zakrzewska, Bogusław Zakrzewski, Julia Zięcina.

Cieszymy się na współpracę z Wami i trzymamy za Was kciuki!

KONFERENCJA DEMHIST OPEN TALKS 2025

11 i 12 czerwca miała miejsce coroczna konferencja Open Talks zorganizowana przez DEMHIST – komitet Międzynarodowej Rady Muzeów ICOM, zrzeszający muzealników i muzea domów historycznych z całego świata. Wydarzenie odbyło się w formule online, co pozwoliło na zaangażowanie ekspertów i ekspertek z niemal wszystkich kontynentów. Tym razem temat przewodni konferencji (*Parallel Narratives in Historic House Museums. Interpreting Overlapping Histories and Shifting Perspectives*) dotyczył współistnienia w muzeach domów historycznych wielu opowieści, głosów i perspektyw oraz wyzwań z tym związanych.

Pierwszego dnia wydarzenia wygłosiłam referat pod tytułem *Between National and Local, Public and Private, Universal and Gendered: Parallel Narratives at the Józef Piłsudski Museum in Sulejówku*. Swoje wystąpienie rozpoczęłam od przedstawienia Muzeum i jego dwóch „serc” – współczesnego budynku, który mieści wystawę stałą, skupioną na politycznej biografii Józefa Piłsudskiego, zarysowanej w szerokim historycznym kontekście narodowych zmagania o niepodległość i odbudowę państwa, oraz dworku „Milusin” wraz z ogrodem historycznym, czyli kapsuły czasu, w której opowiadamy o tym, co prywatne, codzienne, lokalne,

związane z rodziną Marszałka i często postrzegane jako niegodne bycia częścią Historii. Następnie wskazałam na wyzwania związane z tak ścisłym oddzieleniem tych dwóch narracji i potencjalną marginalizacją tej drugiej. Na koniec omówiłam dobre praktyki dotyczące łączenia obu opowieści, analizując przypadek zajęć edukacyjnych *Dromaderka, komendantka, pierwsza dama, czyli dlaczego Aleksandra Piłsudska nie ma swojego pomnika*, skierowanych do grup młodzieży z ostatnich klas podstawówki oraz ze szkoły ponadpodstawowej.

Moje wystąpienie wpisywało się w towarzyszącą całemu wydarzeniu refleksję nad tym, jak przedstawiać zwiedzającym muzea spójną i atrakcyjną opowieść, nie wykluczając przy tym wielości, a często nawet wewnętrznej sprzeczności głosów i perspektyw składających się na dziedzictwo danego miejsca. Zaprezentowany przeze mnie referat rymował się z wieloma innymi, dotyczącymi prób wydobywania z mroków historii głosów słabo słyszalnych i należących do grup marginalizowanych, takich jak kobiety, ludność rdzenna, osoby z niepełnosprawnościami (prezentacja Jenny Seeman i Jennifer Wise o Craigdarroch Castle w Kanadzie), dzieci (Angelica Policeno Fabbri, prezentacja o działaniach edukacyjnych w Casa di Portinari Museum w Brazylii) czy osoby nieheteronormatywne (referat Hillary Walker o muzeum Beauport w USA, wykład Franklina „Frankie” Vagnone’a). Duża część prelegentek i prelegentów opowiadała także o tym, jak zmieniają się narracje w muzeach domów historycznych na przestrzeni lat i w jaki sposób starają się one ciągle żywo odpowiadać na wyzwania współczesności.

Oprócz prelekcji i dyskusji, ciekawym punktem programu Open Talks były wirtualne oprowadzania, dzięki którym można było odwiedzić między innymi Pałac Pimenta w Lizbonie czy Muzeum Puszkina w Kiszyniowie.

Nagranie wydarzenia wkrótce będzie dostępne na kanale YouTube organizatora.

Joanna Sieracka

11-12 czerwca

OSTATNIE WARSZTATY RODZINNE PRZED WAKACJAMI

Rok szkolny 2024/2025 dobiega końca, ale nim rozpoczną się wytęsknione wakacje nasi najmłodsi goście wraz z rodzicami mieli okazję wziąć udział w ostatnich przed letnią przerwą warsztatach rodzinnych. Po wiosennych deszczach czerwiec przyniósł więcej słońca, co sprawiło, że „puszcza milusińska” zachwycała bujną roślinnością. Z tego powodu nasze zajęcia rozpoczęliśmy w ogrodzie. Szukaliśmy zwierząt, które obecnie znajdują w nim schronienie i opowiadaliśmy o czworonogach, które „królowały” w nim za czasów rodziny Piłsudskich. Po spacerze przenieśliśmy się do sali warsztatowej, gdzie na uczestników czekały pędzle, farby, mnóstwo materiałów dekoracyjnych oraz proste drewniane figurki. Naszym zadaniem było pomalowanie ich w taki sposób, by zmieniły się w kolorowe zabawne zwierzęta: liski, pieski, pszczoły czy biedronki. Barwne mini-zoo zamieszkało następnie w kartonowych kuferkach, które – wylepione filcem lub papierem – stały się sceną do zabawy. Może podczas długich podróży walizeczka ze zwierzęcymi przyjaciółmi choć na chwilę zastąpi dzieciom ekran smartfona?

15 czerwca

RUSZA LATO W MUZEUM

Lato w Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku będzie pełne przygód, kreatywności i eksperymentów! W tegoroczne wakacje Dział Edukacji zaprasza grupy zorganizowane z klas 1-3 oraz 4-6 szkoły podstawowej do „puszczy milusińskiej”. Biorąc udział w wyjątkowych zajęciach edukacyjnych w ogrodzie historycznym, dzieci będą mogły doświadczyć tego, jak przyroda łączy się z historią.

Proponujemy dwa tematy lekcji do wyboru. Uczestniczki i uczestnicy zajęć **Złap oddech w ogrodzie rodziny Piłsudskich** na własne oczy zobaczą replikę pierwszej na świecie maszyny do usuwania smogu. Niemal dziewięćdziesiąt lat temu stworzył ją Ignacy Mościcki, znakomity chemik i jednocześnie prezydent II Rzeczypospolitej. Dzieci przekonają się, jak ów wynalazek działał i czy był skuteczny. Przeprowadzą także eksperymenty, dzięki którym dowiedzą się, jak powstaje smog i do czego jest potrzebny las. Przy okazji sprawdzą, czy miasto da się przewietrzyć. A wszystko to w atmosferze letniego werandowania w zielonym ogrodzie rodziny Piłsudskich.

Na zajęciach **Ci, co skaczą i fruują – warsztaty artystyczne w „puszczy milusińskiej”** dzieci, wyposażone w lupy i lornetki, wyruszą na poszukiwania czworonożnych i skrzydlatych mieszkańców ogrodu otaczającego dworek „Milusin”. Poznają opowieści o zwierzęcych towarzyszach rodziny Piłsudskich – psie Dorku, kłaczy Kasztance, bojowym kogucie i lisie. Spacer wśród zieleni stanie się inspiracją do warsztatów, podczas których dzieci za pomocą farb przemienią proste drewniane figurki w kolorowe zwierzęta.

Zajęcia odbywają się w **środy, czwartki i piątki** w lipcu i sierpniu w godzinach **10:00-12:00** i **12:30-14:30**.

Cena lekcji to **370 zł** za grupę + bilety wstępu **1 zł** za dziecko.

Więcej informacji:

- strona: <https://muzeumpilsudski.pl/lato-w-muzeum-2025-zajecia-dla-grup-zorganizowanych/>
- Dział Obsługi Odwiedzających: (22) 77 88 000 lub rezerwacje@muzeumpilsudski.pl.

lipiec, sierpień

CENTRUM DEBAT HISTORYCZNYCH – WIOSNA 2025

W czerwcu mieliśmy wielką przyjemność przeprowadzić w Muzeum dwa turnieje debatanckie.

7 czerwca spotkały się drużyny z Klubów Debat Historycznych ze szkół ponadpodstawowych z Warszawy, Krakowa, Gdańska, Konina, Dąbrowy Górniczej oraz podwarszawskich Marek.

1. miejsce zajęła drużyna z X Liceum Ogólnokształcącego im. Komisji Edukacji Narodowej z Krakowa. Duże brawa należą się również warszawskiemu XIX Liceum Ogólnokształcącemu im. Powstańców Warszawy. To ich kolejny finał.

Tytuł dla Osoby Najlepiej Mówiącej Turnieju Klubów Debat Historycznych 2025 przypadł Panu Filipowi Niedziałkowskiemu z X LO im. KEN z Krakowa.

Puchar Pięknej Polszczyzny przyznawany przez Muzeum Józefa Piłsudskiego otrzymał Pan Kamil Canpolat z I Liceum Ogólnokształcącego im. Mikołaja Kopernika z Gdańska.

W sobotę 14 czerwca spotkaliśmy się na kolejnym turnieju, tym razem Turnieju Klubików Debat Historycznych. Swoje drużyny debatanckie wystawiały szkoły podstawowe, w tym szkoły z Bytomia, Józefowa, Mysiadła i Warszawy.

W finale spotkały się siostrzane szkoły podstawowe Stowarzyszenia Sternik, a mianowicie Szkoła Podstawowa Strumienie z Józefowa oraz Szkoła Podstawowa Żagle z Warszawy. Zwycięzcą Turnieju zostały uczennice SP Strumienie z Józefowa.

Puchar dla Osoby Najlepiej Mówiącej Turnieju Klubików 2025 został przyznany Panu Józefowi Sewerynikowi ze Szkoły Podstawowej Żagle z Warszawy.

Pani Emilia Buczyńska ze Szkoły Podstawowej nr 51 z Bytomia w ocenie sędziów reprezentujących Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku najzgrabniej i z niezwykłą elegancją operowała podczas debat językiem polskim, stąd też został jej przyznany Puchar Pięknej Polszczyzny.

Wszystkim nagrodzonym i wszystkim uczestnikom serdecznie gratulujemy.

7 czerwca, 14 czerwca

KOLEJNY FINAŁ OLIMPIADY JUŻ ZA NAMI!

Jak co roku, w dniach 4-5 czerwca, odbył się finał XVIII Ogólnopolskiej Olimpiady Przedmiotowej im. mjr Marka Gajewskiego *Losy żołnierza i dzieje oręża polskiego w latach 1921–1956. Od Traktatu Ryskiego do Żołnierzy Niezłomnych*.

Do II części zawodów centralnych zakwalifikowanych zostało 55 osób z całej Polski spośród 226, którzy zdobyli w I części zawodów centralnych tytuł finalisty. Ostatecznie do rozgrywek przystąpiło 51 osób.

Komisja egzaminacyjna, powołana przez Komitet Główny Olimpiady, liczyła blisko 40 osób, w tym: przedstawicieli KG Olimpiady, przedstawicieli wojewódzkich Kuratoriów Oświaty oraz nauczycieli, przedstawicieli Centralnej Biblioteki Wojskowej w Warszawie, przedstawicieli Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku oraz laureatów olimpiad z lat poprzednich. Na inauguracji tegorocznego finału obecny był Dyrektor Muzeum Powstania Warszawskiego, p. Jan Ołdakowski, który życzył uczestnikom sukcesów i niezapomnianych wrażeń.

Rozgrywki II części finału składały się z 10 konkurencji, spośród których jedna była niepunktowana. Polegała na stworzeniu drzewa genealogicznego i opisanu losów rodziny uczestnika na tle wydarzeń z zakresu czasowego tegorocznej edycji.

9 pozostałych konkurencji (7 pisemnych i 2 ustne) składało się na ostateczną ocenę. Najbardziej pracowitym dla uczestników dniem był 4 czerwca, podzielony na dwa bloki: przedpołudniowy - w Muzeum Powstania Warszawskiego i popołudniowy - w Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku. W pierwszej połowie dnia uczestnicy musieli zmierzyć się z takimi konkurencjami, jak: Ekspонат, Broń i Barwa, Geografia Historyczna oraz Literatura i Poezja.

Po trudach I części i zasłużonym obiedzie, uczniowie przystąpili do konkurencji popołudniowych, gdzie mieli okazję wykazać się swoją wiedzą w takich konkurencjach, jak: Pieśń, Warszawa, Film oraz Ordery i Odznaczenia. Zmagania trwały niemal do wieczora, a już następnego dnia rano – 5 czerwca, całość zwieńczyła jedna z najbardziej oczekiwanych co roku konkurencji – Orowadzanie po obiektach i miejscach historycznych w Warszawie. Tegoroczne oprowadzania zdominowały miejsca pamięci związane z powstaniem warszawskim i działalnością Armii Krajowej podczas II wojny światowej. Po krótkiej odprawie w Ogrodzie Saskim, podzieleni na grupy, uczestnicy rozeszli się

w różnych kierunkach, by oprowadzać, opowiadać historię i odpowiadać na niekiedy trudne pytania komisji. Wszyscy wyszli z ostatniej rozgrywki obronną ręką, jak co roku, imponując swoją wiedzą, przygotowaniem i talentami przewodnickimi.

Po zakończonej konkurencji uczestnicy, wraz z członkami komisji, udali się na grób mjr. Marka Gajewskiego – patrona Olimpiady, na cmentarz prawosławny na Woli, gdzie złożyli kwiaty i zapalili znicze.

Druga połowa dnia, po zakończeniu wszystkich konkurencji, upłynęła pod znakiem wytężonej pracy komisji, która już na następny dzień rano musiała wyłonić zwycięzców i przygotować okolicznościowe dyplomy.

Gala finałowa 6 czerwca odbyła się w najbardziej prestiżowym miejscu w Warszawie, Sali Balowej Zamku Królewskiego na Starym Mieście. Nie obyło się bez przemówień, gratulacji, a swoich przedstawicieli na uroczystość wydelegowały dwa ministerstwa – Ministerstwo Obrony Narodowej i Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Zgodnie z regulaminem Olimpiady tytuł laureata otrzymali uczestnicy, którzy zajęli pierwsze trzy miejsca w poszczególnych konkurencjach finałowych, pod warunkiem uzyskania nie mniej niż 60% możliwych do uzyskania punktów w części II zawodów centralnych. W czasie tegorocznej olimpiady, aby spełnić powyższy wymóg laureaci musieli otrzymać co najmniej pięćset czterdzieści punktów na dziewięćset możliwych. W tym roku Komisja Egzaminacyjna przyznała 47 tytułów laureata i 4 tytuły finalisty.

Zwycięzcą tegorocznej edycji został Mikołaj Kornafel – uczeń VI Liceum Ogólnokształcącego im. Jana Kochanowskiego w Radomiu.

Mimo, że kolejna edycja już za nami, przygotowujemy już następną na rok 2025/2026. Rejestracja uczestników odbędzie się już we wrześniu br. Zapraszamy!

4-5 czerwca

DYPLOM DLA MUZEUM JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO

Marszałek województwa mazowieckiego Adam Struzik przyznał dyplom uznania dla Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku za wspieranie działań edukacyjnych inspirujących młodzież do poznawania historii wojska polskiego i promowania wartości patriotycznych podczas Ogólnopolskiego Konkursu i Olimpiady im. Marka Gajewskiego *Losy żołnierza i dzieje oręża polskiego...*!

Dyplomy zostały wręczone organizatorom Olimpiady i Konkursu podczas Gali Finałowej Konkursu i Olimpiady „Losy żołnierza i dzieje oręża polskiego” na Zamku Królewskim w Warszawie w dniu 6 czerwca 2025 r.

6 czerwca

PISMA OD WŁADZ PAŃSTWOWYCH DO UCZESTNIKÓW OLIMPIADY

Władysław Kosiniak-Kamysz, Wiceprezes Rady Ministrów i Minister Obrony Narodowej, oraz Barbara Nowacka, Minister Edukacji Narodowej, skierowali do uczestników Gali Finałowej Konkursu i Olimpiady *Losy żołnierza i dzieje oręża polskiego* pisma z gratulacjami i słowami uznania.

Jak czytamy w liście Władysława Kosiniak-Kamysza skierowanym do uczestników:

Potwierdziliście swoją rozległą wiedzę historyczną, doskonałą znajomość tradycji polskiego oręża i wielką miłość do Ojczyzny.

Z kolei Barbara Nowacka pisała:

Wasza erudycja, jak również dociekliwość i determinacja potrzebne do wszechstronnego rozwoju budzą moją ogromną dumę.

Ogólnopolska Olimpiada Przedmiotowa im. Marka Gajewskiego *Losy żołnierza i dzieje oręża polskiego...* objęta została patronatem Wicepremiera i Ministra Obrony Narodowej Władysława Kosiniaka-Kamysza oraz Szefa Urzędu da. Kombatantów i Osób Represjonowanych Lecha Parella.

Patroni honorowi Olimpiady Przedmiotowej im. Marka Gajewskiego *Losy żołnierza i dzieje oręża polskiego...*

**Ministerstwo
Obrony Narodowej**

Wiceprezes Rady Ministrów
Minister Obrony Narodowej

Władysław Kosiniak-Kamysz

Warszawa, 5 czerwca 2025 r.

**Do uczestników uroczystej Gali Finałowej
XXX Ogólnopolskiego Konkursu Historycznego
i Ogólnopolskiej Olimpiady Przedmiotowej
im. mjr. Marka Gajewskiego
„Losy żołnierza i dzieje oręża polskiego
w latach 1921-1956. Od traktatu ryskiego
do Żołnierzy Niezłomnych”**

Drodzy Uczniowie,
Szanowni Państwo

W naszej historii jest wiele bohaterskich postaci, których czyny, działania i zasługi dla Ojczyzny powinny być doceniane i pamiętane. Wśród nich są niezaprzeczalnie żołnierze Wojska Polskiego.

Chciałbym podziękować wszystkim zaangażowanym w przygotowanie i przeprowadzenie kolejnej - 30. już edycji tego wyjątkowego konkursu i olimpiady, za tę szlachetną inicjatywę, której celem jest kultywowanie pamięci o bohaterskich, a częstokroć także tragicznych losach polskich żołnierzy. Dziękuję za działania stymulujące wśród naszej młodzieży ciekawość poznawania i radość zgłębiania historii i tradycji oręża polskiego.

Laureatom, finalistom i wszystkim - niezwykle uzdolnionym - uczestnikom tegorocznych zmagani z historią Wojska Polskiego gratuluje osiągniętych wyników. Potwierdziliście swoją rozległą wiedzę historyczną, doskonałą znajomość tradycji polskiego oręża i wielką miłość do Ojczyzny. Jestem przekonany, że udział w tym konkursie i olimpiadzie był niezapomnianym przeżyciem i zarazem wspaniałą przygodą, która będzie jednym z inspirujących etapów w rozwoju Waszych osiągnięć poznawczych i naukowych.

Z wyrazami szacunku

Władysław Kosiniak-Kamysz

**Minister
Edukacji**

Barbara Nowacka

Warszawa, 6 czerwca 2025 roku

**Organizatorzy i Uczestnicy
uroczystej gali finałowej
XXX Ogólnopolskiego Konkursu
Historycznego im. mjr. Marka Gajewskiego
pn „Losy żołnierza i dzieje oręża polskiego
w latach 1921-1956. Od traktatu ryskiego
do Żołnierzy Niezłomnych”**

Szanowna Pani Kurator,

Dostojni Przedstawiciele Instytucji Publicznych i Organizacji Pozarządowych,

Drodzy Laureaci, Drodze Laureatki,

Szanowni Nauczyciele i Szanowne Nauczycielki,

Szanowni Państwo,

historia to nie tylko humanistyczna refleksja nad wydarzeniami z dziejów narodów i kultur, lecz przede wszystkim fundament naszej tożsamości. Wiedza o przeszłości pozwala kształtować świadome, krytyczne podejście do otaczającego świata oraz szersze rozumieć zachodzące w nim przemiany, a w konsekwencji – stawać się dojrzałymi obywatelami i obywatelkami.

Tym większym zaszczytem jest dla mnie, jako ministra edukacji, patronowanie Ogólnopolskiemu Konkursowi Historycznemu imienia majora Marka Gajewskiego pod nazwą „Losy żołnierza i dzieje oręża polskiego w latach 1921-1956. Od traktatu ryskiego do Żołnierzy Niezłomnych”. Cieszę się, że dzięki organizatorom tego cennego przedsięwzięcia młodzież ze szkół ponadpodstawowych może nie tylko poszerzać wiedzę zdobytą w szkole, lecz także doskonale swoje kierunkowe uzdolnienia czy poznawać tajniki dziejów polskiej wojskowości w różnych okresach historycznych. Serdecznie za to dziękuję.

Gratuluje Laureatom i Laureatkom jubileuszowej XXX edycji Konkursu. Drodzy Uczniowie, Drodze Uczennice, Wasza erudycja, jak również dociekliwość i determinacja potrzebne do wszechstronnego rozwoju budzą moją ogromną dumę. Wierzę, że sukces, który dziś święcie, daje Wam szczególne poczucie satysfakcji z całokształtu osiągnięć.

Dziękując za trud przygotowania Konkursu, gratuluje wspaniałych dokonań. Wszystkim Państwu tu obecnym życzę wielu inspiracji do dalszych działań oraz pomyślności w urzeczywistnianiu planów i zamierzeń.

Z wyrazami szacunku

Barbara Nowacka

OLIMPIADĘ WSPIERAJĄ EKSPERCI

Podczas tegorocznych zawodów finałowych Olimpiady z opiekunami uczestników zawodów finałowych spotkała się Joanna Narkiewicz-Tarłowska, Dyrektorka Zarządzająca z Vialto Partners, doradczyni podatkowa, ale także miłośniczka i propagatorka historii, członkini Stowarzyszenia Rodzin Cichociemnych.

Prelegentka przedstawiła historię cichociemnych na tle historii rodzinnej, opisując sylwetkę i życie ppor. Edwina Schellera, ps. Fordon, cichociemnego, żołnierza AK.

Współpraca z ekspertami, dla których historia to pasja i ważna część życia, jest ważnym elementem inspirującym nie tylko uczniów uczestników Olimpiady, ale i ich opiekunów.

KONFERENCJA O SYBERII W KULTURZE I SZTUCE

W dniach 5-6 czerwca 2025 roku odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa „Syberia w kulturze i sztuce”, zorganizowana przez Komisję Syberyjską PAN oraz Instytut Sztuki PAN. Patronat nad konferencją objął Narodowy Instytut Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą „Polonika”. Podczas dwudniowych obrad konferencji wygłoszono ponad 40 referatów, dotyczących m.in. szeroko pojmowanej kultury i sztuki, przybliżając działalność na Syberii kompozytorów, pisarzy, artystów malarzy. Szeroko zaprezentowano również folklor ludów zamieszkujących Syberię, losy zesłańców polskich, rolę miejscowej ludności w propagowaniu działalności artystycznej.

Dr Emil Noiński w drugim dniu obrad konferencyjnych przedstawił referat pt. „Tofalarzy w świetle obserwacji

Mariana Dubieckiego”. Referat jest rezultatem badań spuścizny weteranów powstania 1863 roku. Poświęcony był jednemu ze szczepów mongolskich, zamieszkujących Góry Sajanu na Syberii.

Marian Dubiecki, weteran powstania styczniowego, na zesłaniu syberyjskim spędził blisko dwadzieścia lat. Do końca życia pozostał bardzo aktywny społecznie. Był m.in. ekspertem delegacji polskiej na konferencji pokojowej w Wersalu. W 1919 roku, na prośbę Józefa Piłsudskiego, przybył do Warszawy, wskazując w X Pawilonie Cytadeli Warszawskiej celę, w której więziony był Romuald Traugutt, ostatni dyktator powstania 1863 roku.

5-6 czerwca

Fot. Michał Cieślak

NOWA PUBLIKACJA MUZEUM ...POZNACIE W NAS RASĘ WAM ZROZUMIAŁĄ... CO INAZŌ NITOBĖ PISAŁ O POLSCE I POLAKACH

Opracowanie krytyczne, komentarze i tłumaczenie:
Jadwiga Rodowicz-Czechowska

W lipcu ukaże się kolejna publikacja wydana przez Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku – *...Poznacie w nas rasę wam zrozumiałą... Co Inazō Nitobē pisał o Polsce i Polakach*. Pomysłodawczynią, autorką opracowania krytycznego i tłumaczką tekstów z języka japońskiego jest dr Jadwiga Rodowicz-Czechowska, zastępczyni Dyrektora Muzeum ds. Rozwoju. Najważniejsze fragmenty tej książki to tłumaczone na język polski zapiski japońskiego dyplomaty, Inazō Nitobego, który w latach 20. i 30. XX wieku poznał wielu twórców odrodzenia Rzeczypospolitej w 1918 roku. Autorka nie tylko przetłumaczyła teksty japońskie, ale również opatrzyła je wstępem, komentarzami oraz przypisami przybliżającymi je polskiemu czytelnikowi.

Inazō Nitobē (1862-1933) to japoński ekonomista, pisarz, dyplomata i pracownik Ligi Narodów w latach 1922-1926. Zasiągnął w świecie jako autor książki *Bushido* – *dusza Japonii*, która tłumaczona była na wiele języków, w tym już w 1904 roku na język polski. Publikacja, objaśniająca cywilizację japońską czytelnikom wychowanym w kulturze Zachodu, wznawiana jest do dzisiaj, także w Polsce. Podczas pełnienia swoich funkcji dyplomatycznych w Szwajcarii oraz licznych spotkań w wielu europejskich krajach, również w Polsce, miał Nitobē możliwość poznania i rozmowy z wieloma wybitnymi Polakami i Polkami tej epoki. Do grona tego należeli m.in. Józef Piłsudski, Roman Dmowski, Ignacy Jan Paderewski, Antoni Ponikowski czy Maria Skłodowska-Curie.

Jak na prawdziwego dyplomata przystało, po każdym takim spotkaniu Nitobē tworzył w swoim dzienniku notatkę na ten temat, w której opisywał nie tylko treść rozmowy, ale też swoje wrażenia, obserwacje oraz prywatne komentarze na temat swego interlokutora. Niektóre z nich okazały się bardzo oryginalne,

nieoczywiste, a nawet zaskakujące. Wszystkie jednak były niezwykle szczere, celne oraz niepozabawione autentycznych emocji związanych z poznaniem niezwyklej osoby.

Teksty Nitobego rzucają często nowe światło na postaci zdawałoby się doskonale znane, zaskakując do dzisiaj swą nieoczywistą perspektywą, świeżością i emocjonalnym stosunkiem autora do Polski i Polaków, tak wydawałoby się obcych mu kulturowo, a paradoksalnie tak bliskich i zrozumiałych.

Wydanie publikacji nastąpi przy współpracy z Muzeum Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie.

lipiec 2025

Założyciele Muzeum

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

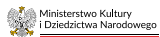
Fundacja Rodziny

JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO

Wolontariuszy i pracowników Muzeum na swoich spektaklach goszczą

TEATR POLSKI
IM. ARNOLDA SZYFMANA
W WARSZAWIE

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

25^{lecie} Mazowsze

Teatr Polski im. Arnolda Szyfmana w Warszawie jest jednostką organizacyjną
Samorządu Województwa Mazowieckiego współprowadzoną przez Ministra
Kultury i Dziedzictwa Narodowego

STUDIO
teatrgaleria